

Eliška Hlávková

Poezie Jaroslava Kvapila 80. a 90. let 19. století

posudek vedoucího bakalářské práce

Eliška Hlávková se zaměřila na dílo Jaroslava Kvapila, autora připomínaného především v souvislosti s vývojem českého moderního divadelnictví, resp. s historií Národního divadla, případně kvůli jeho pozdějšímu společensko-politickému angažmá. Jako literát – básník a kritik – není Kvapil dosud dostatečně literárněhistoricky zpracován; uváděn je převážně v závislosti na poetice Jaroslava Vrchlického, jako jeden z nejvýraznějších představitelů okruhu jeho následovníků i jako jeho polemický obhájce, a to zvláště na sklonku 19. století. Soustředění na počáteční období autorovy básnické tvorby se tedy jeví jako velmi vhodné, i když jde o téma nelehké, a to nejen kvůli dosavadnímu stavu poznání, ale i vzhledem k zrychleným proměnám a zvrstvení dobové literární situace, zahrnující množství různorodých podnětů, programů (i pojmů).

Struktura práce jako celku i jednotlivých kapitol je logická a funkční. V Úvodu autorka připomíná stručně a souhrnně Kvapilovo dílo a jeho osobnost a mnohostrannou činnost. Dále nastiňuje dobový kontext, přičemž akcentuje význam a vliv tvorby Vrchlického a načrtává i inovativní modernistické tendence, jež prosazovala generace devadesátých let. Na základě častého i různorodého výskytu v sekundární literatuře se snaží vyrovnat s (konfúzním) pojmem predekadence tak, aby mohl sloužit jako jeden z nástrojů dalšího výkladu i prověření. Explicitnější odlišení by si již v této souvislosti zasloužily i další relevantní pojmy (parnasismus, symbolismus, dekadence...), to nicméně najdeme poté spíše v pozorování jednotlivých sbírek, na konkrétních příkladech. Ve stěžejní 4. kapitole autorka popisuje a interpretuje jednotlivé Kvapilovy knižní sbírky z let 1889 až 1899, pozornost věnuje vždy dobové recepci v poměrně reprezentativním výběru (příležitostně čerpá rovněž z dobové korespondence i autorových vzpomínek). Zvolený chronologický postup umožňuje sledovat konstanty a proměny Kvapilovy tematiky a poetiky v zásadních rysech, a to v zvýznamňovaných nebo alespoň naznačovaných vztazích k lyrice Jaroslava Vrchlického, k inspiracím (francouzským) parnasismem a symbolismem, resp. dekadentním symbolismem. V následující 5. kapitole ukazuje, co sám básník v pozdějším výběru (1907) své tvorby z let 1886 až 1906 považoval za podstatné, co v nové situaci autointerpretačně měnil a zvýznamňoval.

Zpracování předložené práce lze považovat za zdařilé. Je založeno na pozorné četbě pramenů, na znalosti dosavadní literatury předmětu, a zvláště na úsilí postihnout nově zásadní rysy Kvapilovy poezie v daném období obecně i v proměnách, též ve srovnání s dobovými vlivy – především poetiky a osobnosti Jaroslava Vrchlického. Práce je formálně i formulačně spolehlivá (byť s jistými výkyvy), jako celek působí vyváženě. Interpretační popis Kvapilových sbírek si všímá především roviny témat a motivů než konstrukce a významů obrazů a symbolů, nicméně na tomto základě může autorka svůj průzkum v Závěru završit odpovídající charakteristikou, v níž mj. čteme: "Básník

Jaroslav Kvapil je tak především intimní lyrik, lyrický charakter jeho básní podtrhuje melodický verš, zároveň je představitelem přechodné generace, jež se zcela nevymanila z vlivu elementárních pravidel lumírovské estetiky; Kvapil nikdy nebyl odpůrcem parnasistního charakteru lumírovského verše, přímo na něj navazoval a po vzoru Vrchlického jej ve své lyrické tvorbě udržoval" (s. 64).

Přínos předložené práce lze tedy vidět v tom, že svým způsobem prověřuje a koriguje obvyklé, povšechné profily Kvapilovy poezie, návratem k původnímu materiálu a výkladem sbírek v chronologickém sledu dokládá – alespoň v zásadních rysech – její závislost na metodě Vrchlického, ale zároveň vyznačuje její osobité rysy. Zařazování Kvapilovy básnické tvorby daného období pod tzv. predekadenci tak vlastně problematizuje a relativizuje; rysy predekadence tu lze uplatnit jen zčásti (výraznější v tomto ohledu byli Kvapilovi souputníci Otakar Auředníček a Jaromír Borecký), podstatnější je tu ladění parnasistní ve stopách Vrchlického, resp. důraz na formální vytříbenost a dekorativnost lumírovského stříhu. Ukazuje se, že určitými vnějšími parametry Kvapilova lyrika předjímal modernisticky fundovaný symbolismus a dekadentní symbolismus, ale synchronně s ním se posléze od něj podstatně a intencionálně distancovala. Proti dekadentnímu symbolismu (akcentujícím v krajní poloze i takřkajíc světonázorově individualismus a vnitřní, nezávislý svět básníka-tvůrce) může být Kvapilova poezie příkladem vnějškového, melancholizujícího dušezpytného vyjádření a užití pouze jeho určitých efektů a atributů, v jiné roli či funkci, jinak svébytné.

Celkově lze konstatovat, že Eliška Hlávková ve své bakalářské práci o poezii Jaroslava Kvapila prokázala schopnost spolehlivé literárněhistorické práce, popisu i vnímavé interpretace a naplnila stanovený cíl. *Doporučuji její práci k obhajobě a navrhuji hodnocení (dle průběhu obhajoby) velmi dobře až výborně.*

Praha 8. června 2022

doc. PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.